

Szegeci Péter

Pálya a magasban

Határok nélkül

Az 1910-es évek végére Magyarország futballhatalommá vált, játékosaink ugyan még nem játszottak a britek színvonalán, de a kontinensen az MTK-nak vagy az FTC-nek csak néhány osztrák, cseh és spanyol csapat volt egyenrangú partnere. A két klub 1919 nyarán nyugat-európai túrán vett részt, s a háborút követő zavaros belpolitikai helyzet miatt több labdarúgó nem tért vissza Budapestre. E vándorok voltak a budapesti labdarúgók első „csábítói”. A Nemzeti Sport már 1919 októberében arról írt, hogy „az osztrákok valóságos sportot űznek a magyar játékosok szipkázásá-

val, mely törekvésükben hathatós támogatásra találnak a már Bécsben tartózkodó magyar játékosokban”.

Néhány év alatt több százan próbálták külföldön pénzre váltani tudásukat. A szegénység elől menekülő labdarúgók közül legtöbben Ausztriát és Csehországot, majd 1924-től Olaszországot választották, főként a Makkabi Brnót és a Ha-koah Wient preferálván (lásd: Izmos zsidók 1–2., *Magyar Narancs*, 2007. szeptember 6., november 8.). A húszas évek elején többtucatnyian távoztak Bécsbe, Grazba, Prágába, Brünnbe, Olo-moucba – a Monarchia a futballban élt tovább. De a sportág szereplői a „történelmi Magyarország” felbomlásáról sem vettek tudomást.

márnémeti és nagyváradai csapatok szinte az összes „használató” debreceni játékosra szemet vetettek, 1923-ban a Szatmári SE már öt debreceni labdarúgóval állhatott fel.

Miközben az ország az elcsatolt területek magyarságát siratta, a debreceni Kelet-magyarországi Sporthírlap 1922 húsvétján Ünneprontók című vezércikkében ostromozta az erdélyi sportvezetőket. „A háború után elszakadtunk egy csapásra Nagyváradtól, vele együtt egész Erdélytől. Próbáltunk saját erőnkben lévőre kapni, már-már sikerült is ez a múlt évben, ekkor azonban ismét megjelentek rossz szellemeink, Kolozsvár, Nagyvárad, Szatmár, s talán a legutolsó erdélyi falu profikat szerető akrobatái és megkezdtek romba dönteni ízig-vérig amatőrszellemtől áthatott, siker jegyében indult munkánkat. (...) Ők azok a rossz szellemek, akik valutáris értékkel megnőtt csörgő zsebükre ütve se regszemlét tartanak játékos-anyagunk felett, ők azok az átkozott szellemek, akik elviszik tőlünk játékos-anyagunk lelegejét, el akarják vinni amatőrizmusunkat, hogy fekete sárral hivatottakat faragjanak belőlük, el akarják vinni verejtékes munkánk drága gyümölcseit, erőnket, tudásunkat, de el akarják vinni párnáinkat is fejünk alól, hogy nyugodni sem tudjunk.”

1922 tavaszán a Felvidékről is rendszeresen érkeztek „játékoscsábítók” Budapestre. A Sportlap szerint a szipkázás egyik kulcsfigurája a felvidéki Galgórcra igazoló Bobor György MÁV-játékos volt. Első hazalátogatása után egy volt játékosársával tért vissza Galgórcra. Pár hét múlva már ketten érkeztek Budapestre, s a MÁV teljes csapatát a Felvidékre csábították. Később kétféle hetente jártak haza, a Kálvária téri Kosuth kávéházban „rendezkedtek be”, itt jelentkezettek a Budapestre elvágódó futballisták. A csábítás másik főszereplője Hegyi Mátyás és testvére volt. Ők a III. ker. TVE csapatával 1921 nyarán túráztak a Felvidéken, s Ungváron maradtak, miután az Ungvári TK állást ajánlott klubcseréjükért. A Hegyi testvéreket 1922 áprilisában vádolta meg a Nemzeti Sport, hogy „valóságos üzérkedést űzve szállítják a magyar (pesti) játékosokat a »jól szituált« szlovenszki sportkluboknak”. A vád jogos volt, hiszen az Ungvári TK-ban ekkor már nyolc budapesti labdarúgó szerepelt. Rajtuk kívül a Kassai Törekvés specializálódott budapesti játékosokra, 1922 tavaszán felmerült, hogy a brünni Makkabi mellett e két klubra vár bojkott „mint a profi üzelmek legjobb istápolóira s a pesti futballisták előzetes patronusaira”.

A megszállt, majd elcsatolt országrészek közül a Délvidék volt a legkevésbé vonzó célpont, a húszas évek elején csupán tucatnyi futballista érkezett, főként Újvidékre és Zomborba. Jó részük szerényebb képességű pécsi labdarúgó volt, igaz, olyan ismert futballista is feltűnt Újvidéken, mint a Benfica edzőjeként később kétszeres BEK-győztes Guttman Béla, vagy a Barcelona kapuját évekig védő Plattkó Ferenc, aki rövid ideig az AFK Kula játékosa volt.

A bácskaihoz hasonló nagyságrendű volt az erdélyi futballemigráció. Az első szipkázó 1921 őszén a Nagyváradai Makkabea volt, s a budapesti futballisták leigazololásában később is élen jártak az erdélyi cionista klubok, főként a Kolozsvári Hagibor, illetve a Temesvári Kadima. A Kadima 1922 nyarán munkalehetőség ígéretével egy komplett csapatra való játékost „importált” a magyar fővárosból.

Az erdélyi kivándorlás 1922-ben érte el csúcspontját. Jellemző, hogy a Staruintára románosított Nagyváradai Törekvés képviselője a Sporthírlapnak elmondta, „tömegesen jöttek hozzá futballisták, [...] akik valamennyien megszállott területen akartak elhelyezkedni”. Az erdélyiek szipkájára a határ menti városok, főként Debrecen klubjait érintette legérzékenyebben. 1922 tavaszán szat-

A felvidéki szipka azonban nem működött mindig tökéletesen. 1922 tavaszán a Kassai Törekvés négy magyar játékost igazolt, akiknek azonnal állást is szereztek. A szakszervezet tiltakozott, a játékosoknak felmondtak, a klub ezután – az amatőrszabályokat megszegve – pénztárából segélyezte a focistákat. Rosszabbul járt a kispesti Buday András. Miután a Felvidékre távozott, az MLSZ tárgyalás nélkül profivá nyilvánította, vagyis elvileg nem léphetett pályára. Buday ettől függetlenül sem játszott egyetlen meccset sem, mivel kémkedéssel vádolták meg, és tíz hónapig fogva tartották.

A magyar gazdaság stabilizációjával a szomszédos országok labdarúgóklubjainak vonzereje látványosan csökkent. 1924-től az ekkor alakult osztrák profi bajnokságba, illetve Olaszországba szerződtek tömegesen magyar labdarúgók. 1926-ban Magyarországon is legalizálták a hivatásos futballt, a vándorok nagy többsége hazatért, sőt néhány külföldi labdarúgót is igazoltak magyar klubok. A „magyar szipka” az erdélyieket érintette legsúlyosabban, profi egyesületeink legalább tucatnyi romániai magyar futballistát igazoltak le, sokan a magyar válogatott csapatba is meghívást kaptak.